

exemple, que les publicacions que ja existien durant el franquisme tenien tendència a donar suport electoral en exclusiva a Adolfo Suárez o a Alianza Popular; mentre que les noves, a les forces d'oposició, encara que en cap d'elles el suport era directe a un partit en concret. L'obra es completa amb un epíleg sobre els límits i excessos de l'anomenat «parlament de paper». Aquesta obra, coordinada per Jaume Guillamet, compta amb les aportacions d'un grup d'onze investigadors de la UPF (Carles Pont, Marcel Mauri, Ruth Rodríguez, Christopher Tulloch, Francesc Salgado, Anna Nogué, David Caminada i Rita Luis), així com de la Universidad de Sevilla (Jezabel Martínez Fábregas) i de la Universidad Carlos III de Madrid (Josep M. Sanmartí).

En conjunt, els tres llibres aporten una mirada exhaustiva sobre la transició espanyola als ulls de la premsa nacional i internacional. En termes generals, cal concloure que el relat periodístic de la premsa estrangera va ser més independent i crític que el de la premsa espanyola, més condicionada per la seva vinculació al règim franquista i la vigència de la llei de Premsa fins a l'aprovació de la Constitució de 1978. També cal assenyalar l'actitud més oberta de les revistes polítiques i els nous diaris sortits el 1976. Tot i aquestes diferències, és indubta-

ble que ambdós tipus de premsa van tenir un rol imprescindible en el procés de canvi polític. Les tres obres que ens ocupen són un valuós testimoni historiogràfic per reexaminar, passats quaranta anys, els relats i comportaments que, des de dins i des de fora, la premsa va mostrar en aquell moment tan transcendent de la nostra història recent.

Xavier RAMON VEGAS
 Universitat Pompeu Fabra
 xavier.ramon@upf.edu

GUILLAMET LLOVERAS, Jaume; MORENO CHACÓN, Manuel; TEIXIDOR COLOMER, Anna, i TESTART GURI, Albert (2009). *Història de la premsa de Figueres (1809-1980)*. Figueres: Ajuntament de Figueres - Diputació de Girona, 588 p.

La celebració dels dos-cents anys de l'edició del periòdic *Gazeta de Figueras* (1809) va servir per publicar el llibre *Història de la premsa de Figueres*, coeditat entre l'Ajuntament de Figueres i la Diputació de Girona. L'exhaustivitat de l'obra, que inclou prop de dos segles de premsa, és un reflex del rigor del coordinador i primer firmant del volum, el professor

BUTLLETÍ DE LA SOCIETAT CATALANA D'ESTUDIS HISTÒRICS

figuerenc Jaume Guillamet. L'autor ha publicat nombrosos llibres sobre la història de la premsa a Catalunya i ha contribuït notablement en recerques d'importants obres que abracen els avatars de la premsa catalana, espanyola i mundial.

El llibre, que neix de la beca Ciutat de Figueres de l'any 2004, és l'estudi més complet de la reeixida premsa de la capital empordanesa, encara que abans se n'havien fet algunes aproximacions en format breu. L'any 1948 Juan Guillamet publica un article titulat «Apuntes para la historia del periodismo local» al setmanari *Vida Parroquial*, i l'any 1954, Montserrat Soler fa una catalogació cronològica de les publicacions publicades a Figueres fins a l'any 1949, que publica a la revista *Biblioteconomia*. La premsa figuerenca també té un lloc destacat en diferents obres completes, d'entre les quals destaquem les de Joan Givanel (*Bibliografia catalana. Premsa*, 1932); de Rafael Tasis i Joan Torrent (*Història de la premsa catalana*, 1966); i de Jaume Guillamet (*La premsa comarcal. Un model català de periodisme popular*, 1983).

El valor de l'obra que ens ocupa és que és un catàleg històric general de la premsa de la ciutat de Figueres. Les 194 publicacions referenciades tenen una fitxa històrica hemerogràfica i un complet article de presentació i explicació. El llibre es divideix

en vuit grans períodes: I) Els orígens (1809-1868); II) El Sexenni Democràtic (1868-1874); III) La Restauració (1875-1923); IV) La Dictadura de Primo de Rivera (1923-1931); V) La Segona República (1931-1936); VI) La Guerra Civil (1936-1939); VII) El franquisme (1939-1975); VIII) La transició a la democràcia i l'autonomia (1975-1980). De cada període se'n fa un acurat estudi introductori en què se'n destaca els trets característics més rellevants.

El capítol final del llibre *Història de la premsa de Figueres* fa una anàlisi del naixement i desenvolupament de la premsa a la ciutat amb les singularitats i les característiques que li són pròpies. Semblantment, es posa en valor el fet que la premsa figuerenca ha contribuït notablement a la història de la premsa a Catalunya.

Els quatre autors han fet recerca en diferents hemeroteques, arxius i biblioteques per a la localització i sistematització de les publicacions de cada període que han analitzat i descrit en el llibre. I han optat per un criteri generós d'incloure tots els periòdics dels quals hi ha referències en les publicacions, fins i tot algunes de periodicitat anual, mecanoscrites o manuscrites. L'encertada decisió es va prendre per «abastar l'esforç de creació de publicacions periòdiques», indiquen els mateixos autors.

Les prop de dues-centes publicacions indexades s'han classificat per la tipologia dels periòdics amb unes categories bàsiques pel que fa al contingut (informatiu, polític, oficial, cultural, religiós, humorístic, agrícola, esportiu, escolar, professional, sindical i sardanista). I, en funció dels corrents pròpies de cada època, també s'ha tingut en compte l'orientació política i religiosa de cada publicació.

L'any 1809 el corregidor Tomàs Puig va posar la llavor del periodisme figuerenc amb la primera *Gazeta de Figueras* i, com demostra el llibre, no va ser una anècdota aïllada. La capitalitat de la ciutat pel que fa a la gran i rica iniciativa editorial periòdica, malgrat no ser cap de província, es manté fins als nostres dies amb un dinamisme periodístic envejable si es compara amb ciutats semblants i sovint superiors en població a Catalunya.

L'estudi de Guillaumet, Moreno, Teixidor i Testart arriba fins al 1980, el de les primeres eleccions al Parlament de Catalunya; caldrà que aquests autors o altres, amb noves recerques, amplii el creixement mediàtic que ha experimentat la capital de l'Alt Empordà en aquests darrers quaranta anys. A més de l'important nombre de capçaleres periòdiques, fora bo conèixer les iniciatives en ràdio, televisió i plataformes digitals per estudiar-les i sistematitzar-les en una nova obra que inevita-

blement haurà de referenciar l'excel·lent recerca que recull el llibre *Història de la premsa de Figueres (1809-1980)*.

Carles PONT SORRIBES
Universitat Pompeu Fabra
carles.pont@upf.edu

ARNABAT, Ramon; JANÉ, Òscar, i SANTACANA, Carles (coord.) (2019). *La Segona República. Balanç historiogràfic des dels estudis locals*. Catarroja – Barcelona: Editorial Afers, 305 p.

Aquest llibre que inicia una nova col·lecció —«Historiografia local»— d'Editorial Afers recull les aportacions de la I Jornada sobre historiografia local celebrada a Lleida el 18 de novembre de 2017. Aquesta jornada va ser el punt de sortida d'un projecte impulsat per la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana i l'Institut Ramon Muntaner —entitats coeditores i responsables de la col·lecció— amb el suport explícit de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, Fundació Pública de la Diputació de Lleida, que vol ser de llarga durada, o millor dit de celebració regular biennal. El projecte pretén plantejar un estat de la qüestió de l'aportació realitzada a la historiografia general des de la recerca local